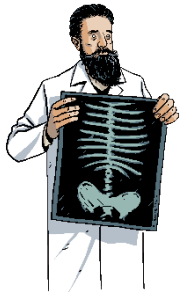

På egen hand på Nobel Prize Museum Uppgifter för SFI-elever

Det här är en lärarhandledning framtagen av Nobel Prize Museum för SFI-klasser. Handledningens rekommenderas främst till SFI-grupper på 3 C- och 3 D-nivå samt SVA grund.

Syftet med detta material är att SFI-grupper ska kunna besöka museet på egen hand och kunna använda museet som en studieplattform och som en startpunkt för intressant diskussioner.

Handledningen består av följande tre delar:

INFÖR BESÖKET: förslag på hur du som lärare kan arbeta i klassrummet och förbereda eleverna inför besöket. Denna del består av fyra texter som introduktion till Alfred Nobel och Nobelprisen.

UNDER BESÖKET: I denna del finner du uppgifter som eleverna kan göra under besöket på Nobel Prize Museum. Den är uppdelad i fyra olika delar och varje del har ett tema.

PÅ MUSEET: förslag på hur ni kan arbeta vidare i klassrummet efter besöket. Dessa uppgifter är kopplade dels till förarbetstexterna och dels till de uppgifter som eleverna har gjort under sitt besök på museet.

Om Nobel Prize Museum

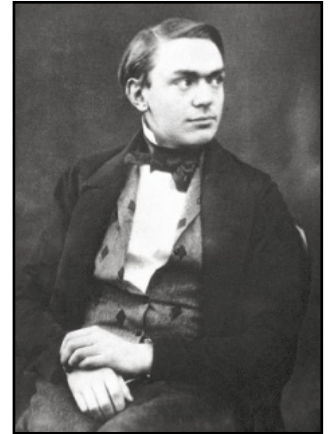
Nobel Prize Museum öppnade 2001. Med utgångspunkt i Alfred Nobel och Nobelpriset vill museet inspirera, engagera och visa att människor kan förändra världen. Besökare får ta del av historien, fundera över framtiden och möta människor vars mod, kreativitet och envishet har påverkat vårt sätt att leva.

Med nästan 1000 Nobelpristagare att välja på tror vi att alla kan hitta någon eller något i museet som de kan relatera till och blir inspirerade av.

Koppling till Skolverkets kursplan för SFI:
Målet för utbildningen i svenska för invandrare är att eleven ska utveckla sin förmåga att tala, samtala, läsa, lyssna och förstå svenska i olika sammanhang.

ALFRED NOBEL- EN MÅNGSIDIG MAN

Alfred Nobel föddes i Stockholm den 21 oktober 1833 och dog den 10 december 1896 i Sanremo i Italien. Han är känd över hela världen som uppfinnaren av dynamiten och skaparen av Nobelpriset. Men inte så många människor vet att han också var en framgångsrik affärsman. Dessutom bodde han i flera olika länder under sitt liv.

När Alfred var 9 år flyttade hela familjen till S:t Petersburg i Ryssland där hans far skulle arbeta. Fadern, Immanuel, var också uppfinnare. Alfred och hans pappa experimenterade tillsammans med nitroglycerin. Nitroglycerin är ett sprängmedel som är farligt att tillverka och hantera. Därför försökte de skapa ett sprängmedel som var säkrare att hantera.

Alfred blandade olika ämnen med nitroglycerinet för att skapa ett nytt sprängmedel. Han kallade den rätta kombinationen för dynamit. Uppfinningen blev snabbt en stor framgång.

Dynamiten var bara en av Alfred Nobels många uppfinningar. Han byggde upp ett stort internationellt företag kring sina uppfinningar som gjorde honom oerhört förmögen.

Men vad skulle han göra med sina pengar? Han hade många släktingar men ingen fru och inga barn. Alfred Nobel fick kanske sin allra bästa idé i slutet av sitt liv med Nobelpriset. Nobelpriset belönar kreativa personer som har bidragit till ”mänsklighetens största nytta.”

Elevuppgift:

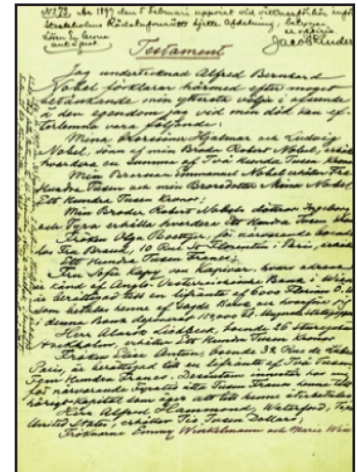
Välj ut fem viktiga ord i texten och förklara dem med andra ord.

ALFRED NOBELS TESTAMENTE- HANS SISTA VILJA

Alfred Nobel undertecknade sitt testamente den 27 november 1895. Han dog året därpå, 1896, i Sanremo i Italien. Han testamenterade större delen av sin förmögenhet till Nobelpriset.

I testamentet skrev han att priset skulle finnas i fem olika kategorier: fysik, kemi, medicin, litteratur och fred. Alla pris skulle delas ut i Stockholm utom fredspriset. Istället skulle fredspriset delas ut i Norges huvudstad Oslo.

Nobelpriset var unikt eftersom det belönar insatser både inom naturvetenskap och inom litteratur och fredsarbete. Alfred Nobel själv var kemist. Men för honom var författarens och fredsarbetarens arbete lika viktiga som forskarens arbete.

Enligt testamentet ska priset också gå till den person som förtjänar det mest – ”antingen han är Skandinav eller ej”. Det väckte blandade reaktioner. Vissa tyckte om den internationella tanken att belöna den ”bästa” personen i världen. Å andra sidan var de nationalistiska strömningarna starka i Sverige i slutet av 1800-talet. Därför höll vissa grupper inte med den internationella tanken. De tyckte att Alfred Nobel svek sitt fosterland.

Förutom de fem priskategorierna som Alfred Nobel valde i sitt testamente, har ekonomipriset tillkommit. Dess riktiga namn är “Sveriges Riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne” och grundades av Sveriges Riksbank 1968.

Elevuppgift:

Välj ut fem viktiga ord i texten och förklara dem med andra ord.

NOBELPRISUTDELNINGEN OCH NOBELBANKETTEN

Den 10 december är Alfred Nobels dödsdag. Därför kallar man den 10 december för Nobeldagen i Sverige. Det är den dagen Nobelpristagarna får ta emot sina Nobelpris. De första prisen delades ut 1901.

Priserna i fysik, kemi, medicin, litteratur och ekonomi delas ut i Stockholm. Prisutdelningen sker under en högtidlig ceremoni i Stockholms Konserthus. Den svenske kungen lämnar över medaljer och diplom till Nobelpristagarna. De får även en stor summa pengar. De senaste åren har prissumman varit 10 miljoner kronor.

Efter prisutdelningen börjar Nobelfesten i Stockholms stadshus. Det är en stor bankett som varar hela kvällen. Sedan är det dans i Gyllene salen.

Fredspriset delas ut i Oslos rådhus. Nobeldagen avslutas även där med en middag. Men den stora finalen på firandet i Norge sker dagen efter, den 11 december. Då är det Nobels fredspriskonsert i Oslo Spektrum. Konserten sänds även i tv i många olika länder.

Elevuppgift:

Välj ut fem viktiga ord i texten och förklara dem med andra ord.

Nobelprisutdelningen i Stockholms Konserthus Fotograf: Frida Westholm Copyright: Nobelstiftelsen

KREATIVITET

Temat för Nobel Prize Museum basutställning är kreativitet. Med Nobelprisen och Nobelpristagarna som exempel vill utställningen belysa frågan: “vad är kreativitet och hur kan den bäst främjas?”.

Kreativitet är något som förenar Nobelpristagarna. De har alla belönats för att ha åstadkommit någonting nyskapande och banbrytande. Men Nobelpristagarna har åstadkommit sina resultat på många olika sätt. Kreativitet är ett mångsidigt begrepp. Enkelt förklarat kan det handla om att skapa något nytt. Men att skapa något nytt kan göras på olika vis; ibland sker det genom målmedvetet och rationellt arbete och i andra fall av en tillfällighet. Ibland kan det kreativa arbetet ske i ensamhet och ibland i samarbete med andra.

Kreativitet är också något djupt förknippat med Alfred Nobel. Det hänger ihop med hans uppfinnarverksamhet och med hans tänkande och vilja att belöna det nyskapande.

Elevuppgift:

Välj ut fem viktiga ord i texten och förklara dem med andra ord.

ELEVUPPGIFTER

På följande sidor finns uppgifter som eleverna kan göra i museet.

Kopiera kartan och elevuppgifterna och dela ut till eleverna på museet.

Uppgifterna kan göras antingen individuellt, i par eller i grupp.
Välj det som passar er grupp bäst.

Uppgifterna är indelade i fyra teman: NOBELPRISEN, ALFRED NOBEL,
NOBELPRISTAGARNA samt KREATIVITET.

Till varje tema finns frågor och svaren hittar eleverna i museet.

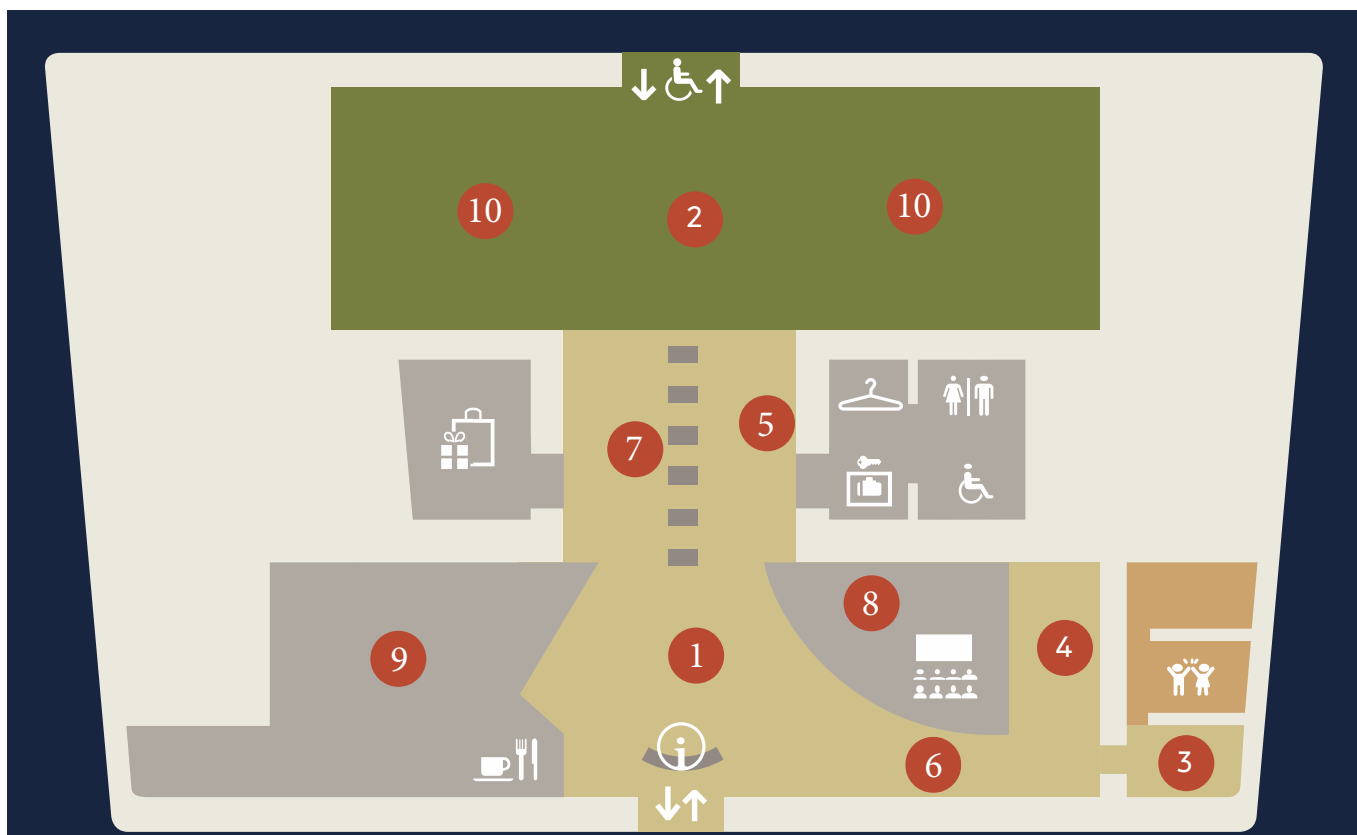
Se gärna till att eleverna börjar med olika teman, istället för att göra dem i samma ordning. Då blir det mindre trångt och de får större utrymme för diskussion.

Fråga gärna personalen som finns i museet om ni behöver hjälp.

KARTA

Här ser du en karta över Nobel Prize Museum. Du ser vilka rum som finns och vad de handlar om.

1. Nobeltorget: här presenteras de olika priskategorierna samt de senaste Nobelpristagarna
2. Linbanan: uppe i taket hänger alla Nobelpristagare
3. Alfred Nobelrummet
4. Galleriet: här finns föremål från Nobelpristagare
5. Institutionerna: här finns information om hur man väljer Nobelpristagarna
6. Nobelprisutdelningen och Nobelbanketten
7. Tidslinjen: här finns information om Nobelpristagarna genom tiderna
8. Filmsal
9. Restaurang
10. Tillfällig utställning

NOBELPRISEN

Bakom entrédiskan finns en rund plats som vi kallar för Nobeltorget.

Lös följande uppgifter:

1. I skärmarna finns sex olika symboler, ett för varje Nobelpris.

a. Para ihop symbolerna med rätt Nobelpris.

b. Skriv kort vid varje symbol: Varför tror du att man har valt just den symbolen för det priset?

Nobelpris: _____

_____
_____
_____

Nobelpris: _____

_____
_____
_____

Nobelpris: _____

_____
_____
_____

Nobelpris: _____

_____
_____
_____

Nobelpris: _____

_____
_____
_____

Nobelpris: _____

_____
_____
_____

2. Titta på skärmarna på Nobeltorget, där finns också bilder och information om de senaste Nobelpristagarna i varje ämne.

Välj ett pris och diskutera, tillsammans eller i mindre grupper:

Vad heter personen/personerna och vad har de gjort för att få Nobelpriset?

_____
_____
_____
_____
_____

ALFRED NOBEL

Gå till rummet som handlar om Alfred Nobel.

Här finns olika föremål som berättar om Alfred Nobel och hans liv.

a. Skriv upp tre saker som finns i rummet, det kan vara antingen föremål eller bilder. Skriv sedan vad sakerna du har valt berättar om Alfred Nobel och hans liv.

1. _____

_____

_____

_____

2. _____

_____

3. _____

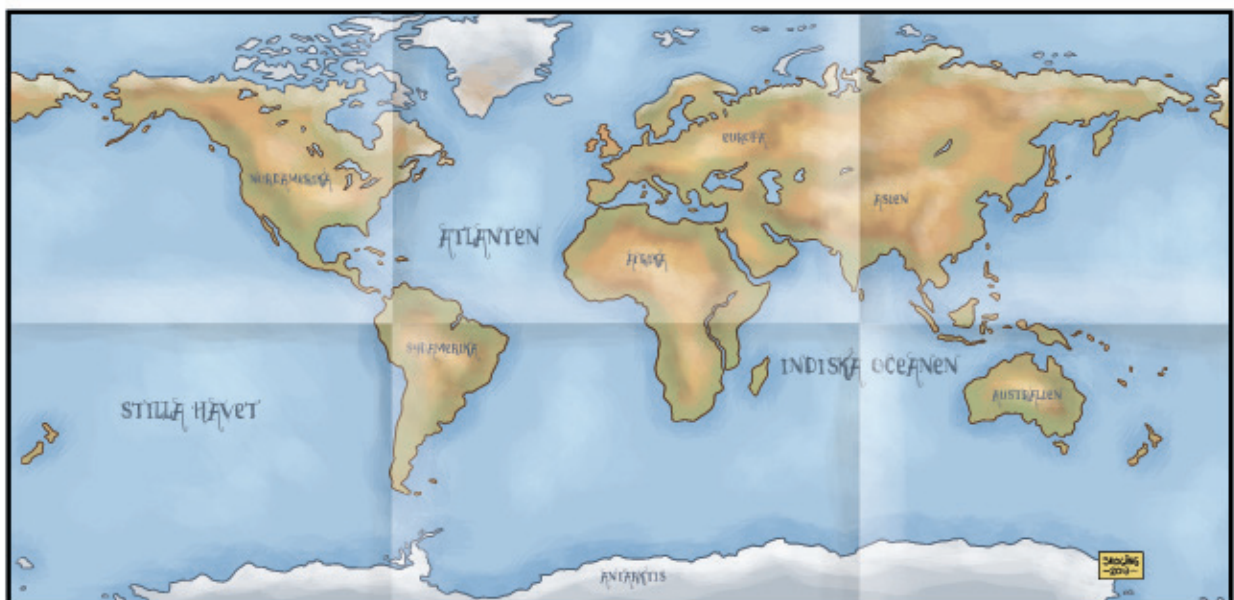
_____

_____

b. I Alfred Nobelrummet ser du en karta som visar alla hans fabriker runtom i världen.

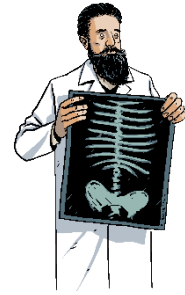
Vilket land kommer du ifrån? Finns det någon fabrik där eller i närheten?

Sätt en prick på kartan nedanför där den fabrik som ligger närmast ditt hemland fanns.

NOBELPRISTAGARNA

I denna uppgift tittar vi närmare på olika Nobelpristagare.

1. FÖREMÅL

I museet finns föremål från olika Nobelpristagare. Många av föremålen har donerats till museet av pristagarna själva. Titta på kartan över museet, de flesta av föremålen finns i Galleriet och i Tidslinjen. Välj ett föremål i museet och svara på frågorna nedan.

Frågor:

Vad är det för föremål?

Beskriv färg, form och hur föremålet används.

Vilken Nobelpristagare kommer föremålet från och vilket Nobelpris har personen fått?

Vad berättar föremålet om Nobelpristagaren?

---

2. FILM

I museet finns en filmsal där det visas korta filmer om olika Nobelpristagare. Titta på en film, eller fler om du hinner, och svara på frågorna.

Frågor:

Vem handlade filmen om?

Vad har personen fått Nobelpriset i för ämne?

Berätta mer om vad personen gjorde för att få Nobelpriset.

På vilket sätt tycker du att filmen visar på Nobelpristagarens kreativitet?

KREATIVITET

Temat för museet är kreativitet. Alla Nobelpristagare har varit kreativa i sitt arbete, men de har varit det på olika sätt. I den här uppgiften tittar vi på olika sätt att vara kreativ på, utifrån Nobelpristagarnas perspektiv.

Du kommer behöva gå runt till olika platser i museet, ta gärna hjälp av kartan!

1. ORD

På golvet, utanför museets filmsal står ord som är kopplade till kreativitet.

Läs och diskutera orden i en mindre grupp.

Välj ut några som du tycker är intressanta eller viktiga för kreativitet.

Skriv orden här:

1. _____

2. _____

3. _____

2. CITAT

På väggarna mellan fönstren mot Stortorget ser du olika citat. Alla citat handlar om kreativitet på olika sätt. Läs och välj det citat du tycker bäst om och skriv ner det.

Läs upp era citat för varandra i gruppen och prata om vad de betyder. Berätta om varför du har valt just det citatet.

EFTER BESÖKET

Här följer några förslag på hur ni kan arbeta vidare på Nobeltemat i klassrummet:

Om Nobelpriset

Läs och ta reda på mer om de senaste Nobelpristagarna, berätta för varandra.

Nobelpristagarna får en stor summa pengar. Fundera över vad du skulle göra med pengarna om du tilldelades Nobelpriset!

Om Alfred Nobel

Diskutera vilken betydelse du/ gruppen tycker att Alfred Nobels testamente har haft.

Diskutera hur Alfred Nobels uppfinning dynamiten, påverkat världen.

Om kreativitet

Gå tillbaka till uppgiften om kreativitet som ni gjorde på Nobel Prize Museum. Läs upp ord och citat som ni skrev ner på museet, för gruppen. Diskutera dessa.

Om besöket

Gör ett kollage där ni skriver, ritar, klipper och klistrar bilder som illustrerar ert besök på Nobelmuseet.

Nobelfest

Gör en egen Nobelfest, gärna kring den 10 december.

PRAKTISK INFO

HITTA TILL NOBEL PRIZE MUSEUM:

Besöksadress: Stortorget 2, Gamla stan, Stockholm

Åka kommunalt:

T-bana: Station Gamla stan

Buss: 43, 2, 55 och 76 (Hållplats Slottsbacken)

Buss: 3 och 53 (Hållplats Riddarhustorget)

Postadress och telefonnummer:

Box 2245, 103 16 Stockholm

Telefon: 08-534 818 00

Entrépriser:

Det är fri entré för SFI-elever och lärare om man vill besöka museet på egen hand.

Under vissa perioder på året kan det vara många besökare i museet. Det kan därför kan det vara bra att ringa till museet och få råd om en lämplig tid att besöka museet

Man kan också boka en visning, för priser och info se:

<http://www.nobelprizemuseum.se>

Bokning: 08-534 818 18 eller bokning.nobelprizemuseum@nobelprize.org

